

PROJEKTI ZADATAK

**RAZVOJ MALOG
I SREDNJEG PODUZETNIŠTVA
U FEDERACIJI BiH**
PROJEKTNI ZADATAK

1. Uvod

Suštinski element političke i ekonomske transformacije u bilo kojoj zemlji je stvaranje privatnog sektora, razvoj poduzetništva i stvaranje malih i srednjih poduzeća (MSP – a). MSP stimulišu privatno vlasništvo i poduzetničke sposobnosti, fleksibilna su i mogu se brzo prilagoditi na promjenu ponude i potražnje na tržištu, stvaraju zaposlenost, promoviraju diversifikaciju ekonomskih aktivnosti, podržavaju održivi rast i daju značajan doprinos izvozu i trgovini.

Prepoznajući potencijalni doprinos malih i srednjih poduzeća ekonomskom rastu, otvaranju novih radnih mjesta, inovacijama, transferu tehnologije i dostignućima u socijalnom i ekonomskom razvoju u Federaciji BiH; polazeći od postojećih ograničenja za razvoj malih i srednjih poduzeća, niskog nivoa poslovnih znanja, regulativnih i administrativnih barijera, ograničenog pristupa raspoloživim izvorima finansijskih sredstava, neadekvatnog pristupa izvorima poslovnih i tržišnih informacija i ograničene raspoloživosti specijalizovanih poslovnih usluga; uzimajući u obzir najbolja međunarodna iskustva iz oblasti razvoja malih i srednjih poduzeća i preporuke iz Europske povelje o malim i srednjim poduzećima, Vlada Federacije BiH, treba u okviru *Strategije ekonomskog razvoja u Federaciji BiH* imati *projekat „Razvoj malog i srednjeg poduzetništva u Federaciji Bosne i Hercegovine“*.

Projektom treba definirati mjere, aktivnosti, izvršitelje, primjenu i nadgledanje razvoja malog i srednjeg poduzetništva za određeni vremenski period.

Za potrebe ovog projekta definicija za mikro, mala i srednja preduzeća treba pratiti Zakon o poticajima u malom gospodarstvu u pogledu broja zaposlenih. Mikro poduzeća se definišu kao ona koja imaju manje od 10 uposlenih, mala poduzeća su definirana kao ona koja imaju do 50, a srednja ona koja imaju do 250 uposlenih. Podrazumijeva se da obrt spada u mikro i malih poduzeća.

2. Glavni strateški ciljevi

Implementacijom Programa razvoja MSP – a treba da se osigura:

- socijalno – ekonomsko – pravno okruženje pogodno za razvoj poduzetništva;
- povećanje broja malih i srednjih poduzeća zasnovanih na znanju;
- povećanje broja poduzeća konkurentnih i orjentiranih na izvoz u EU;
- povećanje učešća malih i srednjih poduzeća u BDP – u u iznosu od cca. 60%;
- povećanje udjela malih i srednjih poduzeća u ukupnoj zaposlenosti na 2/3 ukupno radno sposobnog stanovništva;
- postizanje veće raznolikosti i integriranosti ekonomske aktivnosti, povećavajući učešće malih i srednjih poduzeća koja se baziraju na proizvodnji i ne-trgovačkim uslugama;
- značajno povećanje učešća malih i srednjih poduzeća u odnosu na mikro poduzeća u ukupnoj strukturi poduzeća;
- povećanje konkurentne sposobnosti malih i srednjih poduzeća u ekonomskim sektorima u kojima Federacija BiH ovisi od uvoznih dobara i usluga;
- povećanje učešća malih i srednjih poduzeća u prihodima od izvoza; i
- povećanje učešća domaćih malih i srednjih poduzeća u inostranim strateškim savezima i aranžmanima zajedničkih ulaganja;

3. Najvažniji elementi razvoja malih i srednjih poduzeća

- prioritetni razvoj sektora sposobnih da značajno podstaknu ekonomski razvoj, povećaju uposlenost i devizni priliv: prerada poljoprivrednih proizvoda, industrijska proizvodnja, turizam;
- jačanje institucionalne podrške i uvažavanje interesa sektora MSP – a na svim nivoima;
- uklanjanje pravnih prepreka za poslovanje poduzeća i privatnih poduzetnika: jasni i stabilni zakoni čijom primjenom se osigurava pravo vlasništva, poštivanje i brzo ostvarivanje ugovora, jednaki pravni uvjeti djelovanja, primjereni administrativni troškovi poslovanja i druga prava zaštite subjekata malog gospodarstva;
- sprovođenje reformi javnih službi u cilju efikasnijeg pružanja usluga i značajnog smanjenja administrativnih i birokratskih prepreka koje se postavljaju pred sektor MSP – a;
- predlaganje mjera za olakšavanje pristupa sektora MSP – a izvorima financiranja (kreditna sredstva za sufinanciranje dijela troškova razvojnih projekata, uređeni i neuređeni prostori, oprema i druga sredstva);
- podizanje konkurentnosti sektora MSP – a programima razvoja menadžmenta poduzeća, uvođenjem sustava kvaliteta i inovacija;
- jačanje veza između obrazovnog sustava i naučno – istraživačkog sustava i sektora MSP – a; obrazovni i naučno – istraživački sustavi moraju se više prilagoditi potrebama tržišne ekonomije;
- povećanje izvoza sektora MSP – a;
- podsticanje prodaje proizvoda i usluga sektora MSP – a na domaćem tržištu boljim povezivanjem velikih poduzeća sa MSP – ima aktivnostima kao što je pod-ugovaranje, stvaranjem uslova za veće učešće MSP – a u javnim nabavkama i većim prodorom roba široke potrošnje iz sektora MSP – a;
- pripremanje sektora MSP – a za digitalno doba razvojem moderne i konkurentne telekomunikacijske infrastrukture, podrškom primjeni informacijskih i komunikacijskih tehnologija u poslovanju, podrškom razvoju industrije softvera i elektronskog poslovanja, kao i postepenim uvođenjem principa elektronske vlade (e-government) što bi sektoru MSP – a olakšalo obavljanje administrativnih procedura putem Interneta i povećalo mogućnosti za učestvovanje u javnim nabavkama;
- smanjenje obima *sive ekonomije* istovremenim poboljšanjem ambijenta u kome posluju registrirana poduzeća i privatni poduzetnici i većom koordinacijom rada inspeksijskih službi;
- poboljšanje statističkog sustava praćenja sektora MSP – a koji će kreatorima strategije i politike razvoja ovog sektora, malim i srednjim poduzećima, privatnim poduzetnicima i javnosti pružati adekvatne informacije u vezi sa sektorom MSP – a i njegovim doprinosom ekonomskom razvoju;
- promocija aktivnosti vezanih za pomoć razvoju sektora MSP – a kroz kontinuiranu medijsku kampanju;
- redovno praćenje realizacije Strategije i donošenje godišnjih programa u kojima će se definirati prioritetne aktivnosti i sredstva za realizaciju Strategije u narednoj godini; i
- obezbjeđivanje finansijske i tehničke pomoći radi pružanja podrške ostvarivanju prioritetnih zadataka razvoja sektora MSP – a: otvaranja novih mikro – kreditnih linija i stručne pomoći bankama za razvoj usluga namijenjenih sektoru MSP – a, povećanja broja regionalnih agencija i centara koji će pružati podršku sektoru MSP – a i razvoj programa za podizanje konkurentnosti poduzeća.

4. Poređenja sektora malih i srednjih poduzeća sa Europskom Unijom

U Europskoj Uniji postoji dvadeset miliona poduzeća od čega je oko 99% malih i srednjih poduzeća (MSP – a), a čak 93% MSP – a ima manje od 10 uposlenih. MSP su glavni izvor upošljavanja i stvaranja bogatstva u Europskoj Uniji:

- Obezbeđuju preko 80 miliona radnih mjesta tj. uposleni u MSP – ima čine dvije trećine ukupnog broja uposlenih u privatnom sektoru Europske Unije,
- Sektor MSP – a učestvuje sa 70% u ukupnom prometu u Europskoj Uniji, i
- Sektor MSP – a doprinosi 60% ukupnom BDP – u Europske Unije.

5. Analiza stanja MSP - A u Federaciji BiH

Ratom opustošeno gospodarstvo u Federaciji BiH još uvijek se nalazi u nepovoljnoj situaciji usljed prekida trgovinskih veza i gubitka tržišta, posljedica pogrešne makroekonomske politike kao i desetogodišnjeg kašnjenja u otpočinjanju procesa tranzicije u odnosu na druge bivše socijalističke zemlje.

Kvalitetni, precizni i ažurni podaci o poslovnim aktivnostima i rezultatima sektora MSP – a su od ključnog značaja za uspješno planiranje budućih razvojnih mjera namijenjenih ovom sektoru. Stoga Strategija treba precizno detektirati sadašnje stanje u sektoru MSP – a (uključujući i obrtništvo), kako bi se mogle predložiti djelotvorne mjere koje će doprinijeti razvoju ovog sektora.

6. Glavni strateški pravci razvoja malih i srednjih poduzeća

- podrška razvoju malih i srednjih poduzeća u prioritetnim gospodarskim sektorima;
- institucionalna podrška i uvažavanje interesa sektora MSP – a;
- uklanjanje pravnih prepreka;
- izgradnja infrastrukture za potrebe MSP – a (inkubatori, poduzetničke zone, poslovni centri, tehnološki parkovi, poduzetnički centri i sl.);
- izgradnja informatičkog sustava za potrebe MSP – a u Federaciji BiH, RS – u i BiH;
- odnos javnog sektora i MSP – a;
- izvori financiranja za sektor MSP – a;
- konkurentnost sektora MSP – a;
- nova znanja i vještine u sektoru MSP – a (obrazovanje i obučavanje);
- promocija izvoza MSP – a;
- pripremanje sektora MSP – a za digitalno doba;
- smanjenje “sive” ekonomije;
- iznalaženje puta da MSP – a budu u mogućnosti koristiti sredstva pristupnih fondova EU – a;
- objavljivanje i promoviranje Strategije razvoja malih i srednjih poduzeća;
- provođenje Strategije razvoja malih i srednjih poduzeća i praćenje rezultata;
- međunarodna podrška i tehnička pomoć.

7. Proces izgradnje programa

7.1. Principi

Bez obzira koje tijelo izrađuje strateški plan primjenjuju se osnovni principi:

- partnerstvo u postupku izrade i provođenju;
- "zajedničko vlasništvo" nad rezultatima javnog i privatnog sektora;
- transparentnost postupka;
- strategija je kombinacija (vizije, dugoročnih usmjerenja i srednjoročnih prioriteta), a ostvaruje se izradom i implementacijom projekta;
- izgradnja strategije je trajan postupak (izrađeni strateški dokument-programi se stalno nadziru, analiziraju i ažuriraju);
- paradoks dualiteta (projekat je dokument podložan promjenama, a mora se poštovati i implementirati);
- hijerarhija strateških planova (princip subsidiarnosti).

7.2. Pristup

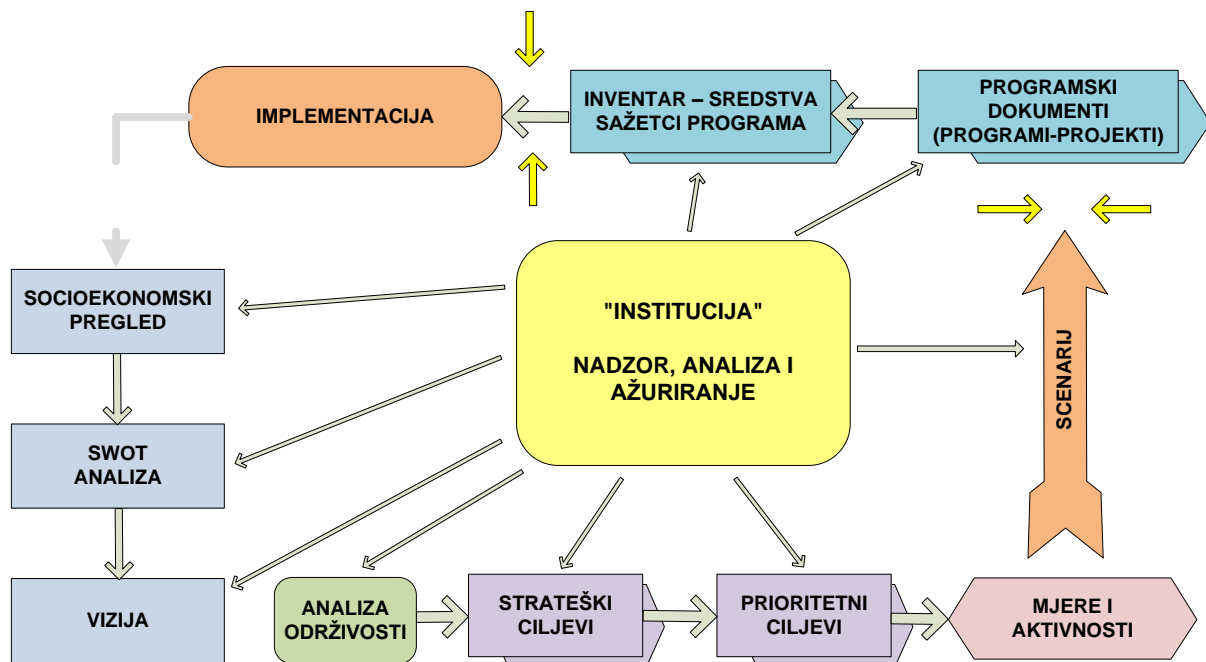
- korak po korak (podaci jednog koraka koriste se kao inputi a slijedeći korak);
- stroga koordinacija svih faza postupaka i grupa (metodologija postupaka izrade strategije mora obuhvatati metode i alate za koordinaciju);
- izlazni podaci svake faze predmet su za diskusiju i odobravanje (tijekom donošenja odluka održavaju se konferencije, forumi, vlade i sl.);

Uspješnu strategiju karakteriziraju:

- partnerstvo i participativni pristup;
- visok stupanj javnog konsenzusa, efikasnost i poslovno ponašanje;
- uključivane velikog broja zainteresiranih strana iz svih segmenata života zajednice;
- svijest o činjenici da kvalitet jedne završene faze utiče na kvalitet slijedeće;
- ukupna koordinacija postupaka.

7.3. Metodologija i postupak

Svaka kocka predstavlja jednu ključnu tačku u postupku izgradnje strategije.

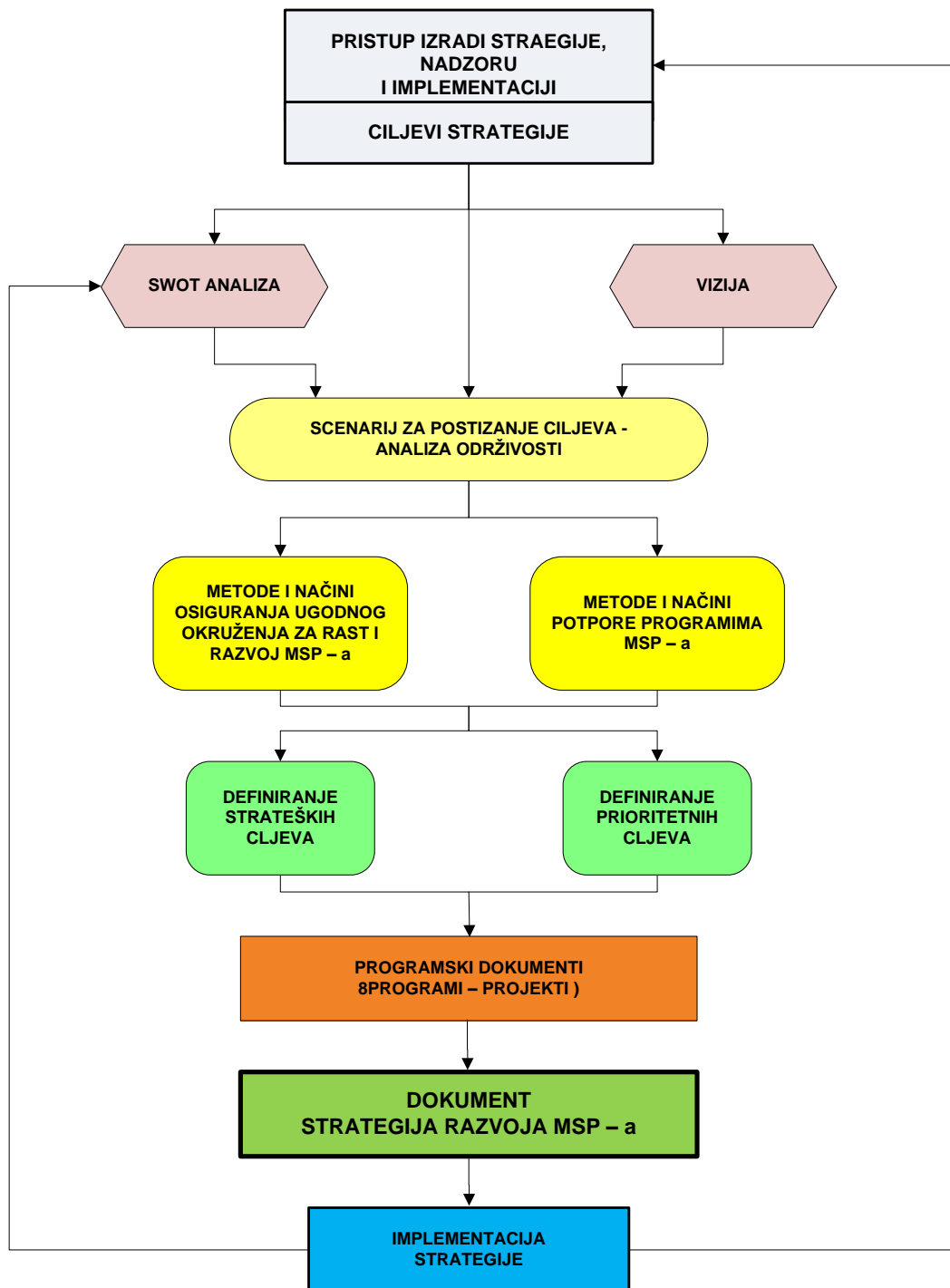

7.4. Postupak i alati strateškog planiranja

Definiranje ključih tačaka u postupku zaključuju se konferencijama (forumi, sjednice vlada i sl.) čija je svrha:

- da se izvijesti o stanju;
- da se prodiskutuje o rezultatima; i
- da se odobre elementi strategije razrađeni u to vrijeme.

**Shematski prikaz izrade i implementacije (izgradnje)
"PROGRAMA RASTA I RAZVOJA MALOG PODUZETNIŠTVA"**

8. Struktura dokumenta – odrednice*

RAZVOJ MALOG I SREDNJEG PODUZETNIŠTVA U FEDERACIJI BiH

SUMMARY

1. Uvod

2. Vizija (željeno stanje po implementaciji projekta)

- *pristup izradi projekta*
- *nadzor i implementacija*

3. Značajke malog gospodarstva u Federaciji BiH

- *ocjena poslovnog okruženja (makro ekonomska situacija u BiH i regiji)*
- *konkurentnost gospodarstva (stanje razvijenosti MSP – a u Federaciji BiH)*
- *motiviranost uposlenika*
- *institucionalna podrška MSP – a (prioritetna pitanja EU – povelje o MSP – a)*

4. Institucije za podršku sektoru MSP – a u Federaciji BiH

5. SWOT analiza stanja u sektoru MSP – a

- *zakonodavstvo i regulativa vezano za MSP – a*
- *institucionalna infrastruktura za podršku MSP – a*
- *obrazovanje, obuka i konsulting*
- *poreske mjere i finansijski instrumenti*
- *tehnološki kapaciteti MSP – a*
- *uticaj privatizacije na MSP – a*
- *potencijalno tržište*

6. Verifikacija rezultata dobivenih SWOT analizom

7. Scenarij za postizanje željenog stanja (analiza održivosti hipoteza)

8. Usaglašavanje – verifikacija scenarija sa nositeljima razvoja MSP – a

*struktura dokumenta – odrednice treba da posluži kao neobavezujući naputak za izradu dokumenta "PROGRAM RAZVOJA MALOG I SREDNJEG PODUZETNIŠTVA U FEDERACIJI BiH"

9. Način osiguranja ugodnog ambijenta za rast i razvoj MSP – a

- *poduzetničko okruženje (poduzetnička infrastruktura, pravni ustroj itd.)*

10. Metode i načini potpore programima razvoja MSP – a

- *dokumenti, postupak realizacije i nadzor nad implementacijom*

11. Strateški i prioritetni ciljevi

12. Programski dokumenti, programi i projekti za:

- *osiguranje ugodnog ambijenta*
- *osiguranje konkurentnosti MSP – a*
- *izgradnju razvojnog poduzetništva*
- *postizanje strateških i prioritetnih ciljeva*
- *ostvarenje vizije*

13. Vremenska i financijska projekcija

14. Način implementacije programa – projekata

15. Monitoring i upravljanje nad implementacijom

16. Zaključna razmatranja (preporuke i prijedlozi)

"PROGRAM RAZVOJA MALOG I SREDNJEG PODUZETNIŠTVA U FEDERACIJI BiH" kao dokument treba biti urađena na razini izvedbenog projekta.

U Komisiji za izradu projektnog zadatka za izradu Projekta razvoja malog i srednjeg poduzetništva u Federaciji Bosne i Hercegovine, imenovani su :

1. Prof. Dr. Ante Mišković – Savjetnik ministra

2. **Bejić Jozo, Tajnik ministarstva**
3. **Zolj Mehmed, Stručni savjetnik**

OPĆI ZAHTJEVI:

Projekat „Razvoj malog i srednjeg poduzetništva u Federaciji Bosne i Hercegovine” potrebno je isporučiti u :

- **5 primjeraka printane verzije u tvrdom povezu na jednom od službenih jezika u BIH**
- **5 primjeraka printane verzije u tvrdom povezu na engleskom jeziku**
- **elektronsku verziju (CD) na jednom od službenih jezika u BIH**
- **elektronsku verziju (CD) na engleskom jeziku**